

Opinie separată

formulată pe baza articolului 27 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolului 67 din Codul jurisdicției constituționale

Prin Decizia nr. 100 din 10 august 2023, Curtea Constituțională a declarat inadmisibile sesizările pentru controlul constituționalității articolului 21 alin. (8) din Legea nr. 65 din 30 martie 2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție, depuse de dnii Vlad Batrîncea și Adrian Albu, deputați în Parlamentul Republicii Moldova, de dnii avocați Nicolae Posturusu, Petru Balan și Ion Vizdoga, în interesele dlui Igor Dodon, parte în dosarul nr. 1r-arest-3/2023, pendinte la Curtea Supremă de Justiție, precum și de dna Neonila Casian, reclamantă în dosarul nr. 2ra-1654/2022, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

Autorii sesizărilor au afirmat, în special, că o Curte Supremă de Justiție compusă temporar din magistrați din cadrul Curții de Apel Chișinău, al Judecătoriei Bălți, al Judecătoriei Chișinău și al Judecătoriei Criuleni nu este o instanță de judecată supremă competentă, conform articolelor 20 și 81 din Constituție, să se pronunțe asupra cauzelor aflate pe rolul Curții Supreme de Justiție. Instanța de judecată nu reprezintă sediul autorității sau denumirea ei; magistrații compun instanța de judecată și reprezintă chintesența ei. Prezența temporară în corpul de judecători al Curții Supreme de Justiție a unor judecători cu funcții permanente în instanțe de judecată de rang inferior încalcă competența constituțională a Curții Supreme de Justiție.

De asemenea, autorii sesizărilor susțin că administrarea justiției și independența justiției reprezintă două compartimente interdependente, legătura indisolubilă dintre ele fiind determinată de un scop unic fundamental: înfăptuirea unei justiții efective.

Autorii sesizărilor au susținut că prevederile contestate încalcă dreptul persoanelor la examinarea cauzelor de către o instanță legal instituită și competentă. Potrivit autorilor sesizărilor, articolul 21 alin. (8) din Legea nr. 65 din 30 martie 2023 contravine articolelor 6, 7, 20, 23, 115, 116 și 122 din Constituție.

Analizând sesizările în discuție, Curtea Constituțională nu a dat curs argumentelor referitoare la neconstituționalitatea normei contestate și a decis că sesizările nu pot fi acceptate pentru examinare în fond.

Nefiind de acord cu concluziile colegilor judecători constituționali, am formulat prezenta opinie separată, din următoarele considerente.

Norma legală contestată stabilește: „În cazul în care buna funcționare a Curții Supreme de Justiție este grav afectată din cauza numărului de posturi vacante, **Consiliul Superior al Magistraturii poate transfera, cu titlu temporar**, prin derogare de la prevederile Legii nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, **din instanțele de nivel inferior** judecători care corespund criteriilor legale de ocupare a funcției de judecător al Curții Supreme de Justiție.”

Curtea a observat că **alineatul (5) al articolului 116 din Constituție stabilește condițiile care limitează deciziile privind cariera judecătorilor**. Transferul temporar al judecătorilor reprezintă o măsură care ține de cariera lor. Astfel,

asemenea decizii trebuie adoptate pe baza unor criterii obiective, conform principiului meritocrației, într-o procedură transparentă și doar cu acordul judecătorilor în discuție (a se vedea DCC nr. 100 din 10 august 2023, § 27).

Totuși, această normă constituțională prevede că deciziile privind cariera judecătorilor **trebuie să fie adoptate în condițiile legii**.

În acest context, potrivit articolului 20 alin. (1) [*cariera judecătorilor*] din **Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, cariera judecătorilor presupune promovarea în funcția de judecător la o instanță superioară, numirea în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță și transferarea judecătorului la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară**. Alineatul (4) din aceeași normă stabilește că **promovarea** judecătorului în funcția de judecător la o instanță superioară se face numai cu acordul acestuia, prin concurs, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, de către Președintele Republicii Moldova. **Transferul** judecătorului la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară se face numai cu consimțământul lui, de către Consiliul Superior al Magistraturii. Conform alineatului (6) din același articol, **judecătorul se consideră promovat în funcția de judecător la o instanță superioară**, se consideră numit în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță sau se consideră transferat la o instanță de același nivel ori la o instanță inferioară **de la data indicată în decretul respectiv al Președintelui Republicii Moldova** sau, după caz, în hotărârea respectivă a Consiliului Superior al Magistraturii.

Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii stabilește la articolul 4 [*competența Consiliului*] alin. (1) literele a) și a¹) că, în vederea exercitării funcțiilor sale, **Consiliul Superior al Magistraturii are următoarele competențe referitoare la cariera judecătorilor**: face propuneri Președintelui Republicii Moldova de numire în funcție a judecătorilor sau de **promovare** a acestora la o instanță superioară; **transferă judecătorii** la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară, eliberează din funcție judecătorii, numește și eliberează din funcție președinții sau vicepreședinții de instanță.

Articolul 3 din **Legea nr. 64 din 30 martie 2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție** enumeră atribuțiile Curții Supreme de Justiție. Astfel, Curtea Supremă de Justiție are următoarele atribuții: a) examinează, în calitate de primă instanță, categoriile de cauze stabilite de lege; b) examinează, în calitate de instanță de recurs, cauzele de importanță socială și juridică, precum și cele care relevă încălcări deosebit de grave ale legii și ale drepturilor omului; c) examinează cererile de revizuire în cazurile stabilite de lege; d) ridică excepții de neconstituționalitate a actelor normative care urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze concrete; e) soluționează alte tipuri de cereri și probleme juridice prevăzute de lege.

Potrivit articolului 7 alin. (5) din **Legea nr. 64 din 30 martie 2023**, judecătorul Curții Supreme de Justiție se numește în funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii. Președintele Republicii Moldova emite decretul de numire în funcție a judecătorului Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la data primirii propunerii. Dacă este necesară o examinare suplimentară a dosarului candidatului sau a informației deținute de o autoritate publică despre candidatul respectiv, acest termen poate fi prelungit cu 15 zile.

Analizând prevederile legale citate *supra* (ultima fiind o lege specială adoptată de Parlament în aceeași zi cu norma contestată), putem deduce că **noțiunea de transfer** al judecătorului, chiar și temporar, **nu poate fi echivalată cu noțiunea de promovare**. Transferul poate fi efectuat doar la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară.

La aceeași concluzie a ajuns și Curtea Constituțională în jurisprudența sa anterioară. Curtea a subliniat că, **având în vedere statutul CSJ de instanță supremă de drept comun, unica instanță judecătorească de acest grad, instituția transferului nu are incidență în situația judecătorilor CSJ**. În cazul în care intervine vacanța funcției pentru un judecător al CSJ, locul acestuia nu poate fi ocupat prin transfer de un judecător de la o altă instanță. Cauzele lui ar putea fi preluate doar de către un alt judecător de la CSJ sau de un nou judecător numit de Parlament pentru această funcție (a se vedea HCC nr. 12 din 12 mai 2016, § 46).

Mai mult, promovarea judecătorului prevăzută de articolul 116 alin. (5) din Constituție, în condițiile legilor menționate, printr-un Decret emis de Președintele Republicii Moldova pe baza articolului 88 lit. j) din Constituție, i-ar asigura judecătorului promovat legitimitatea necesară și competența corespunzătoare. În acest mod, li s-ar asigura persoanelor accesul la un tribunal instituit pe baza legii și cu competențe corespunzătoare, așa cum cere articolul 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și articolul 20 din Constituție.

Așadar, în opinia mea, sesizările în discuție trebuiau să fie declarate admisibile și examinate în fond prin prisma articolelor 1 alin. (3), 20, 88 lit. j), 115 alineatele (1) și (4) și 116 alin. (5) din Constituție.

Judecător al Curții Constituționale

Vladimir ȚURCAN

11 august 2023